

MATERIAL WORLD, PRESS OVERVIEW

Translated extracts

Scroll down for original version in Dutch

Tubelight, Dutch art magazine

Maaïke Lauwaert, 'Soul Snatchers', March/April 2013

- 'I feel hollow and also a bit empty when I'm leaving Nest. As if I'm dehumanized.'

- 'People are merely things, no more or less important than other things. Janssen tells me about this after I've seen the exhibition and it is striking how acutely tactile her ideas on this project are. Feeling dehumanized is not that strange considering her fascination with a post-human machinic feel.'

- 'Material World is compiled in a clear and consistent manner. At times the individual works and artists seem to flow into or out of each other, forming part of a continuum.'

- 'No matter how convincing Material World is, you don't want to stay there for too long.'

Haagse Krant, regional newspaper

Egbert van Faassen, 'Contemporary reality in Nest', February 28, 2013

- 'The first impression of the exhibition is cold, uniform. There is a lot of shiny metal and plexiglass.'

- 'At the same time these images are something else that I find more interesting. On closer inspection, the references become richer.'

Metropolis M, Dutch art magazine

Domeniek Ruyters, 'And what the fuck is it looking at*', no. 4, August/September 2013

- 'Where it all started, is difficult to pinpoint. As has happened many times before there is a growing awareness in art that the position of objects in the world has changed. In a technological society things develop in their own direction, however frightening and incomprehensible that might be for human beings.'

- 'Composed by Nanda Janssen and David Jablonowski, the artist from Netherlands who, together with Magali Reus and Anne de Vries, is a leading Dutch contributor to artistic perspectives on our relationship with matter, things, technology and information.'

nanda janssen

curator / writer

tel +31(0)620302546

mail@nandajanssen.nl

www.nandajanssen.nl

bank NL39 RABO 0363 8683 72

btw NL163288392B01

kvk 53931904

Soul Snatchers

MATERIAL WORLD

Trisha Donnelly, Rubén Grilo, David Jablonowski, Magali Reus, Anne de Vries, Martin Westwood

t/m 3 maart

Nest

De Constant Rebecqueplein 20b, Den Haag

www.nestruimte.nl

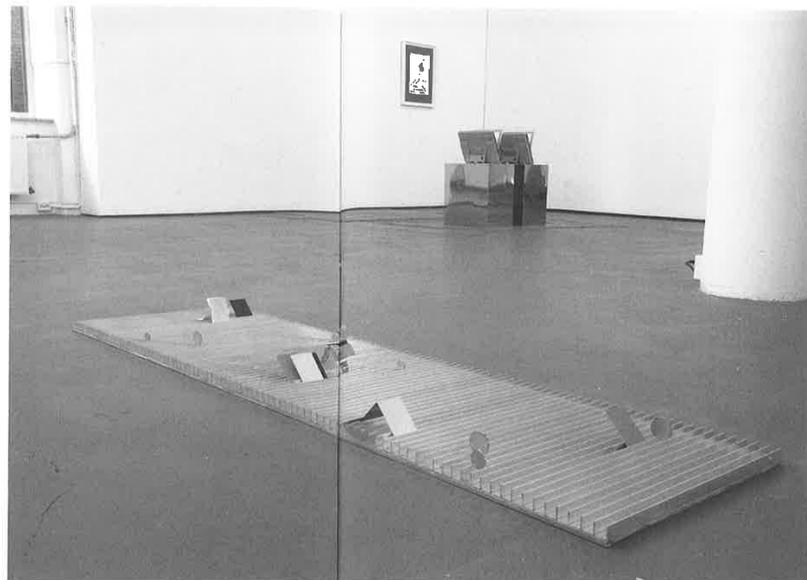
Maaik Lauwaert

E Dit is waar onze ziel verwerkt wordt; tot geld – waardeloos geld; tot beelden op schermen – betekenisloze, contextloze, overdadige beelden; tot dingen, spullen, materiaal, niets. Ik voel me hol en en ook een beetje leeg als ik uit NEST naar buiten loop. Alsof ik ontmenselijk ben. *Material World* toont een generatie kunstenaars die werkt rond de waarde en betekenis van materialen en voorwerpen in onze huidige, kapitalistische samenleving blijk nogal cynisch, we zien een groot aandeel: object-fetisjisme, de status van en voorwerpen. Het resultaat is dat de nadruk ligt op dingen. Voorwerpen die gekenmerkt worden als 'clean en minimalistisch' met aluminium en geborsteld staal, overheersende grijstinten en industriële of technologische onderdelen: schermen, scanners, delen van een autocarrosserie.

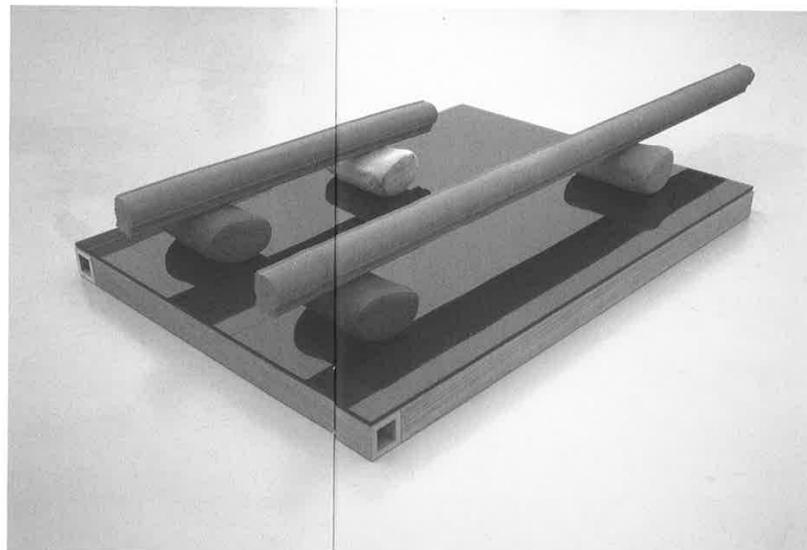
Material World is consistent en helder samengesteld. Soms lijken de individuele werken en kunstenaars zelfs deel van een continuüm te worden, gaan ze als het ware in elkaar over. Eigenlijk passen ze net iets te goed bij elkaar, liggen in taal en vorm in elkaars verlengde. Daardoor weet je als kijker niet altijd zeker waar Anne de Vries (1977) stopt, Rubén Grilo (1981) begint en Magali Reus (1981) het overneemt. De kunstenaar die het meeste afwijkt in materiaalgebruik, tactiliteit en strategie is Martin Westwood (1969). Denk bruin. De kleur van de aarde, van de natuur, van de antimachine of supermachine. De enige kunstenaar die er een beetje bij hangt, waarvan het werk onvoldoende tot zijn recht komt, is Trisha Donnelly (1974). Terwijl de andere kunstenaars volop ruimte krijgen, is er van haar één abstracte video te zien, een soort vormen en lijnenspel, die ook nog een beetje verstopt zit.

Dat de werken en kunstenaarsposities in elkaar overgaan blijkt precies de opzet van de tentoonstellingsinrichting te zijn. Het vastgeroeste uitgangspunt dat werken van kunstenaars altijd duidelijk uit elkaar te onderscheiden moeten zijn wordt hier aan de tand gevoeld. *Material World* toont bovendien werken waarbij het object prevaleert boven de mens. Dit prevaleren boven kan je doortrekken naar de maker, de auteur. Curator Nanda Janssen: "De identiteit van de maker is hier ondergeschikt aan het object." Maar als bezoeker heb je soms toch het verlangen de individuele posities van de kunstenaars te kunnen onderscheiden en je vraagt je af of zo'n keuze niet meer in het belang van de curator dan de deelnemende kunstenaars is genomen.

Material World leunt sterk op de recent geformuleerde object-georiënteerde ontologie (Object Oriented Ontology),

Magali Reus, DOUBLE DIGITS, 2012
Courtesy: Galerie Fons Welters, foto: Jhoeko

Martin Westwood, THESE HANDS ARE MATCHING MODELS, 2011

een object gedreven zijnsleer (zie bijvoorbeeld Graham Harman en Timothy Morton). In deze gedachtevorming is niet langer de mens het centrum van de wereld maar bestaan mensen en dingen op gelijke voet. Aan beide wordt dezelfde of evenveel status en *agency* toegekend. Mensen zijn gewoon een ding, niet meer of minder belangrijk dan andere dingen. Janssen vertelt me hier over nadat ik de tentoonstelling al heb gezien en het is frappant hoe haar ideeën over dit project ook echt zo acuut voelbaar zijn. Dat ik me ontmenselijk voelde is niet gek wanneer ze vertelt over haar fascinatie met een *post-human machine feel*.

Terwijl 000 uitgaat van een soort gelijkheid of nivelering tussen mens en object, gaat *Material World* over de dominantie van het ding boven de mens. Dat ding is niet alleen een statusding, het is vaak ook een werktuig of een tool voor entertainment. Deze dingen – laptops, schermen, scanners, iPads, touchpads, auto's, vliegtuigen – zijn ook eigenlijk een beetje onze slavendrijvers. De reken van De Vries, die het midden houden tussen dwang- en bodysculpt-tek, zijn symptomatisch voor deze objectdominantie. We trainen onze lichamen en ziel, schuren ons harnas, verplaatsen ons zwaartepunt van lichaam en ziel naar scherm en beeld. Van bloed, zweet, pis en spuug zijn we schoongeborsteld en gepolijst. De natuur, luxe-natuur in dit geval, met asperges, een oesterschelp, citroen en avocado, is teruggebracht tot de helle kleuren waarmee printer- en scannerfabrikanten hun kleurechtheid aanprijzen, tot de achtergrond van een reclame, tot een woordenlijst. Voor deze kunstenaars is een onderscheid tussen machinaal vervaardigde dingen en natuur duidelijk niet meer relevant: 000.

De werken in *Material World* hebben dan ook iets ongenaakbaars, afstandelijk, zonder twijfel en onzekerheid staan ze daar. Een beetje macho ook wel. Het zijn beheerste en ingehouden werken, de energie is gekanaliseerd, zonder uitspattingen. Ik mis de passie en voel te veel de rationaliteit, ik mis de mens.

Arme mens. We hebben het zelf gedaan. Want kwamen de 'body snatchers' nog 's nachts de onoplettende burger inlijven, hier hebben we willens en wetens onze ziel afgestaan. En elke dag weer. Deze werken reflecteren op en komen voort uit een objectcentrisch (en dus niet een antropocentrisch) systeem dat we mee hebben groot gemaakt, dat we samen hebben opgetuigd. Blij als we zijn met onze machines van oneindige connectiviteit en immer werkzaamheid. Hoe sterk *Material World* ook in elkaar zit, je wilt er niet te lang in vertoeven.

Anne de Vries, SNEAKERNET 2.0 – WELCOME, 20XX
foto: Jhoeko

E

An-Sofie Kesteleyn, A LAMB NAMED BEAUTY, 2007 – HEDEN

Beauty

A LAMB NAMED BEAUTY

An-Sofie Kesteleyn
t/m 3 maart
Vlaams Cultureelhuis de Brakke Grond
Nes 45, Amsterdam
www.brakkegrond.nl

Roos van der Lint

Twee meisjes met rood haar staan naast elkaar in het gras tussen de madellefjes, half in de schaduw, half in de zon. Ze zijn verkleed als prinsesjes, de een in een roze, de ander in een blauwe jurk, afgezet met bont en kanten rouches. Hun handen houden ze kuis in elkaar gevouwen, voor hen in het gras ligt een roze kroontje. Het glazuur van je tanden staat op springen bij het zien van zoveel zoetheid.

De jonge fotografe An-Sofie Kesteleyn (1988) zag de destijds tienjarige tweeling Gwendolyn en Kimberly buiten spelen en raakte gefascineerd. Niet alleen door hun rode haar, maar vooral door de liefde voor elkaar die zij herkende. Kesteleyn, in 2011 afgestudeerd aan de Koninklijke Academie van Schone Kunsten in Gent, fotografeerde de meisjes door de jaren heen. Soms afzonderlijk, maar meestal samen. In de Brakke Grond hangt een selectie van de serie met de hartverwarmende titel *A lamb named Beauty*. Deze snoezige meisjes hebben namelijk ook nog een lammetje, genaamd Beauty, en poseren voor Kesteleyns camera met konijnen, honden, poesjes, kuikentjes en een duif.

De Amerikaanse fotografe Diane Arbus (1923-1971) toonde met haar beroemde foto *Identical Twins, Roselle, New Jersey* (1967) dat mensen nooit precies hetzelfde zijn, ook tweelingen niet. Ondanks de witte kraagjes en banden in het identiek gekapte haar lijkt de tweeling door Arbus' lens namelijk helemaal niet op elkaar. Waar de ogen van het ene meisje wijd open staan en haar mondhoeken een voorzichtige glimlach vormen, hangen de oogleden van haar zus chagrijnig naar beneden. Het commentaar van de vader van de tweeling op de foto is veelzeggend: "We thought it was the worst likeness of the twins we'd ever seen." De vergelijking tussen de eenzijdige tweeling in de foto's van Kesteleyn is niet tegen te gaan. Gwendolyn en Kimberly, Kimberly en Gwendolyn – de foto's in de Brakke Grond zijn niet voorzien van titels – lachen en fronsen los van elkaar. Een glimlachend meisje heeft haar arm door die van haar serieuze zus gestoken en houdt haar hand vast. Terwijl je door de twee expositieruimtes in de Brakke Grond loopt groeien de meisjes langzaam op. Waren ze eerst opvallend vaak naakt, later dragen ze bikinibroekjes met pijpjes wanneer ze liggen te zonnen op een handdoek. Als ze ouder zijn verdwijnen de sproeten achter make-up. Nog later zien we helemaal geen gezicht meer, alleen het rood van het haar en een grote rookwolk uit de mond van een van de meisjes. Twee lichtbakken op het eind tonen de meisjes nu, met diepe decolletés.

"Je moet niet naar mensen kijken als naar zoekplaatjes" schreef Erik Jan Harmens in zijn gedicht *Heel* dat op een muur van de tentoonstellingsruimte staat geschreven. Het is lastig om het 'zoek de verschillen'-perspectief los

Hedendaagse werkelijkheid in Nest

De uitnodigingskaart lijkt wel van groen-glanzend metaal. Een gadget op zichzelf. De werken in de expositieruimte van Nest gaan, anders dan de titel doet vermoeden, niet alleen over de dagelijkse dingen.

Door Egbert van Faassen

Je moet maar durven een tentoonstelling 'Material world' te noemen, naar de grondstoffen en van vrijwel alle kunst ook. De ondertitel beperkt het gebied – 'sculpturen die de materiële en immateriële aspecten van iPhone chic reflecteren'. Goede term, iPhone chic. De strak gesneden vormgeving van de scanners die David Jablonowsky (1982) op glanzend metalen sokkels heeft gezet is er goed mee benoemd. Het immateriële aspect komt naar voren in de ruimtelijke dingen van Anne de Vries (1977) die data combineert met een soort fruitstillevens en flarden beeldscherm met metalen constructies. Van Documenta-deelnemster Trisha Donnelly (1974) is er een video-loop te zien met golvende vormen, verspringende verticalen en beweeglijke stippen, waaruit heel vluchtig iets als een iPhone tevoorschijn komt.

Nest maakt – meestal – tentoonstel-

David Jablonowski: Corporate foresight. Op de achtergrond werken van Rubén Grilo. ▶ Foto: Jhoeko

lingen rond een bepaalde praktijk in de beeldende kunst van nu. Voor deze expositie heeft curator Nanda Jansen kunstwerken samengebracht die haar boeiend leken vanwege het gebruik van vormen uit de hedendaagse werkelijkheid. Van de zes deelnemende kunstenaars refereert de helft aan

nieuwe media of de vormgeving daarvan. Op zich lijkt me dat niet zo'n geweldige vernieuwing. De scanners die Jablonowsky op een voetstuk zet, zullen binnenkort zo ouderwets lijken als de tv-toestellen die pionier Nam June Paik tot materiaal en onderwerp dienden. De krabbelige vormen, die Rubén

Grillo (1981) door rode lasers op de wand laat projecteren, verbazen ook niet door het materiaalgebruik. Hij combineerde de projector met een deel van een autowrak, een instant-sculptuur als het ware. Dat doet weer denken aan het materiaal van de beeldhouwer John Chamberlain – en niet weinig anderen – maar Grillo heeft het gebutste blik schoon geschuurd, zodat het glanst als mat zilver. Margali Reus (1981) maakt uitgestrekte sculpturen, liggend of als reliëf, waarin muntjes opduiken of een goudkleurige horloge.

Glanzend

De eerste indruk van de tentoonstelling is kil, eenvormig. Je ziet vooral veel glanzend metaal en plexiglas. En ja: je komt veel details tegen die naar de materiële wereld verwijzen. De munten, de auto-onderdelen, de beeldscherm-teksten bij Anne de Vries en de gadgets bij Jablonowski. Maar deze beelden zijn tegelijk iets anders, wat ik boeiender vind. Bij nader inzien zijn de verwijzingen rijker. Wat Jablonowski voor heeft met een bosje asperges en wat rode pepers weet ik niet – behalve dat ik er opnieuw een verwijzing naar een inmiddels overleden kunstenaar in zie. Maar dat hij een hamer en een beitel neerlegde bij zijn

deels uit steen, deels uit gevonden materialen samengestelde beelden, dat moet wel iets te maken hebben met het klassieke steenhouwen.

Ik ging de tentoonstelling als geheel met andere ogen zien, nadat ik de keramische beelden zag van Martin Westwood (1969). Hij giet bestaande vormen af. Niet, naar mijn idee, om direct commentaar op de werkelijkheid te leveren, maar omdat die vormen goed uitkomen als sculptuur. Lange bruine lijnen worden gedragen door mat gekleurde afgietsels van hoofdsteunen van een autostoel. De verwijzing is er, maar als vorm werken die kussens prima. Het type auto staat keurig op het bijschrift vermeld, evenals het materiaal van de fraaie sokkels: notenhout, rookglas, geperforeerd metaal. Maar de vaak liggende vormen, lange lijnen tot en met het glanzende materiaal brengen tegelijk heel andere dingen in gedachten: het soort voorstellingsloze beeldhouwkunst dat tot in de jaren zeventig werd ontwikkeld. Maar dan met een vleugje objet trouvé.

Material World. Nest, De Constant Rebequeplein 20b. Donderdag tot en met zondag 12-17 uur tot en met 3 maart.
www.nestruimte.nl

AND WHAT THE FUCK IS IT LOOKING AT*

David Jablonowski, *Volume* (detail), 2012, diverse materialen, courtesy Galerie Fons Welters, Amsterdam, foto Gert Jan van Rooij

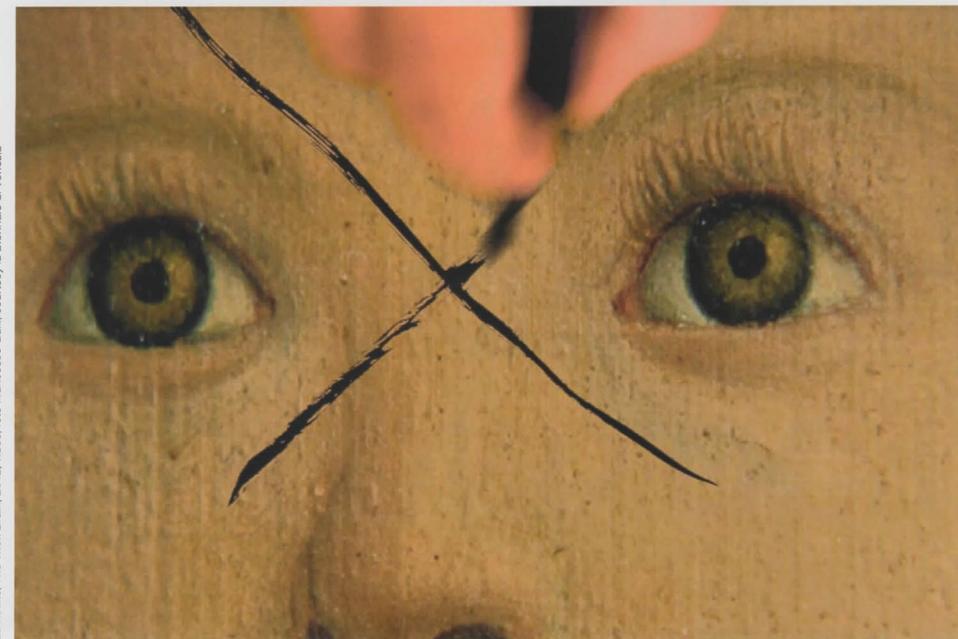
Waar het allemaal begonnen is valt lastig aan te geven. Zoals wel vaker in de kunst is er een groeiend besef dat de positie van de dingen in de wereld veranderd is. In een technologische samenleving gaat alles meer en meer zijn eigen gang, hoe angstwekkend en onbegrijpelijk dat voor mensen ook is.

door Domeniek Ruyters

courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam. Roger Hiorns, *Untitled*, 2012, De Hallen, Haarlem, foto Gert Jan van Rooij

FEATURES AND WHAT THE FUCK IS IT LOOKING AT

Ed Atkins, *The Trick Brain*, 2012, video, foto Francesco Galli, courtesy la Biennale di Venezia

DINGEN

Eerst was er zo'n tien jaar geleden in de kunstwereld een terugkeer naar het object, nadat lang alle aandacht was uitgegaan naar *relational aesthetics*, video en andere zaken. Ook in *Metropolis M* is er bij de interesse stilgestaan, met de het themanummer dat enigszins gekserend *Dingen* is genoemd (Nr 6 - 2005). In de inleiding wordt het materieel object afgezet tegen de cultuur van 'concepten, ideeën, beelden', zoals Jeremy Rifkin die beschrijft in *The Age of Access*, in een poging te laten doorklinken dat het ding als ding recht op bestaan heeft, eigen waardes en betekenissen, los van wat mensen ermee willen doen.

THE PARLIAMENT OF THINGS

In 2005 toen de helft van de kunstwereld dacht dat het bij al die dingen toch vooral om een revival van handgemaakte spullen ging, organiseerde Bruno Latour de tentoonstelling *Making Things Public* in ZKM in Karlsruhe, in het kader waarvan hij ook een *Parliament of Things* bepleitte, en de object oriented politics (geïnspireerd op de ook in dit nummer besproken *object oriented ontology*), door Latour in zijn inleiding ook wel *Dingpolitik* genoemd. In de tentoonstelling en catalogus pro-

beert Latour aan te tonen hoezeer ons begrip van 'objectiviteit' als gevolg van wetenschap en technologie bezig is te veranderen. Die dingen waarvan we dachten dat ze 'ding' waren en verder helemaal niks, blijken ineens een bron van discussie. Latour wijst op de etymologische herkomst van Ding, dat in sommige talen verwijst naar 'assemblee'

DE TAAL VAN DE DINGEN

Latours voorstelling van het ding als 'een discussie' wordt in kringen van kunstbeschouwers dankbaar omarmd. De kunstwereld weet als geen ander hoezeer dingen bron van debat zijn, en er bovendien een eigen leven op nahouden. Zie de surrealisten. De kunstenaar Hito Steyerl heeft er in 2006 Walter Benjamin op nagelezen, die een tekst schreef over 'de taal van de dingen' Ze schrijft: 'According to Benjamin, things are never just inert objects, passive items or lifeless shucks at the disposal of the documentary gaze. But they consist of tensions, forces, hidden powers, which keep being exchanged.' Mogelijk had ze kort daarvoor de film *Flash in the Metropolitan* (2006) van Rosalind Nashashibi & Lucy Skaer gezien,

waarin een halfduister museum na sluitingstijd tot leven komt. Het is een 'Toystory' voor hoger opgeleiden en een absolute kunsthit dat jaar.

ANIMISM

Een van de belangrijkste aanjagers van de discussie over het eigen leven der dingen is Anselm Franke, die als directeur van Extra City in Antwerpen een eigen invalshoek op het onderwerp formuleerde in een project gewijd aan animisme. Begonnen rond 2007 is *Animism* uitgegroeid tot een veelomvattend onderzoek, met tal van manifestaties in de internationale kunstwereld. In 2012 was het te zien bij Generali Foundation in Wenen. Franke onderzoekt hedendaagse ideeën over animisme, die afwijken van honderd jaar geleden, toen het idee van een bezield wereld werd toegeschreven aan niet-ontwikkelde volkeren. De discussie nu gaat over de scheiding tussen natuur en cultuur, het menselijke en onmenselijke, de psyche en de buitenwereld, die steeds minder gemakkelijk te bepalen is. Blijft de vraag: 'If things become active, alive, or even person-like, where does this leave actual humans?', zoals Franke in 2012 in *e-flux journal* schrijft. Harald

Thys & Jos de Gruyter geven hem in de video *Die Fregatte* (2008) antwoord. Een scheepsmodel heeft de hoofdrol. De mensen eromheen leiden een secundair bestaan.

MARK LECKEY

Nederland is meer vertrouwd met de zelfdenkende schilderijen en objecten van Roger Hiorns, maar in Engeland is de Britse kunstenaar Mark Leckey degene die het geanimeerde object weg heeft gehaald uit oudkoloniale verhoudingen en middenin de samenleving van nu heeft geplaatst, haar digitale media en branding. Na de destijds nogal controversiële toekenning van de Turner Prize in 2008, een wervelend epos over Felix The Cat, heeft hij school gemaakt onder een jonge generatie kunstenaars die zich richten op een analyse van de verhouding van dingen, kunst en mensen in een verregaand technologische wereld. Bekende namen die gerekend worden tot zijn 'school' zijn de jonge sterren Helen Marten en Ed Atkins. Een andere, meer filosofische richting vertegenwoordigt Pamela Rozenkranz. Zwitsers, internationaal geschoold, wordt ze meer en meer gewaardeerd om haar eigenzinnig,

technologisch geïnformeerde werk, met vervreemdende belichamingen van ideeën die verwarring zaaien over onze verhouding met natuur en cultuur, mens en materie. In vervolg op deze interesse is er momenteel een hele golf van nieuwe 'materiekunst', die de kweekbak niet verlaat en in vloeibare staat zich tot elkaar en het publiek verhoudt. Nog tijdens dit schrijven passeerde op internet een galerietentoonstelling in Parijs die grote gelijkenis vertoont met een laboratoriumopstelling.

IPHONE CHIC

Het laatste jaar rijgen de tentoonstellingen over geïnformeerde objecten zich aaneen. Een losse greep uit het aanbod: zomer 2012 organiseert Massimiliano Gioni *Ghosts in the Machine* in The New Museum in New York, een tentoonstelling die doorklinkt in zijn tentoonstelling voor de Biënnale van Venetië van dit jaar. Op de documenta in Kassel is er veel aandacht voor cybernetica, de informatietechnologie die beschrijft hoe systemen niet zozeer op commando van mensen opereren maar zelforganiserend zijn. Elena Filipova stelt in 2012 in het kader van de *Biennial of the Moving Image* in Londen het

Object van Ilya Karilampi in de tentoonstelling *Unstable Media*, 2013, curator Anne de Vries, galerie Martin van Zomeren, Amsterdam, courtesy Martin van Zomeren / Anne de Vries, foto Anne de Vries

programma *This Obscure Object of Desire or, "No ideas except in things"* samen. En bij Nest in Den Haag is begin 2013 *Material World* te zien, rondom wat genoemd werd 'iPhone chic', samengesteld door curator Nanda Jansen en David Jablonowski, de kunstenaar uit Nederland die samen met Magali Reus en Anne de Vries een leidende figuur bij de bijdrage vanuit Nederland aan de artistieke kijk op onze verhouding met materie, dingen, technologie en informatie. In augustus opent een museale installatie van Jablonowski in het Gemeentemuseum in Den Haag. Naar verluidt zijn de objecten uit zijn tentoonstelling nu al bezig zich te groeperen.

David Jablonowski, Gemeentemuseum Den Haag, 24 augustus t/m 3 november *Unstable media*, curated by Anne de Vries, Martin van Zomeren Amsterdam 22 juni – 31 augustus 2013

*titel ontleend aan een scène uit Ed Atkins' *Warm, Warm, Warm Spring Mouths*, Galleria Isabella Bortolozzi, Gallery, Berlijn